

Prof. Jeffrey D. Sachs

Jeffrey D. Sachs Columbia Üniversitesi'nde Sürdürülebilir Kalkınma, Sağlık Politikaları ve Yönetimi Profesörü ve Yeryüzü Enstitüsü Direktörüdür. Ayrıca Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı'nın da direktörüdür.

Trump'ın üç versiyonu

Kimse bir demagogun gücü elinde tutmak için korku ve şiddeti, hatta savaşı kullanma isteğini küçümsemesin. Eğer Putin gerçekten Trump'ın destekçisi ve ortağıysa Trump'ın günahları hayli güçlü olacak.

Yakın tarihte hiçbir lider değişikliği Donald Trump'ın ABD başkanlığına gelmesi kadar ilgi çekmedi veya spekülasyon yaratmadı. Bu değişiklik çözülmekte olan üç gizeme işaret ediyor çünkü Trump'ın üç farklı versiyonu var. Birinci Trump, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in arkadaşı. Trump'ın Putin konusundaki coşkusu şimdiye kadar yaptığı konuşmalardaki en tutarlı taraf. ABD'yi dış güçlerin Çin, Meksika, İran ve Avrupa Birliği kurbanı olarak gören dünya görüşüne rağmen Trump'ın Putin sevgisi devam ediyor.

Kimin konuştuğuna göre değişmekle beraber Trump ya Putin gibi güçlü adamlara naif bir şekilde hayran ya da uzun bir süredir Rus istihbaratının enstrümanlarından biri. Eğer bu uçuk dedikoduların bazıları doğrulanırsa Trump yönetimi tamamen çökebilir. Şu anda bildiğimiz kadarıyla eski İngiliz ajanlarından biri tarafından oluşturulan Trump'ın Putin ile ilişkisine dair rezil bir dosyada bazı önemli tarih ve detaylar doğrulandı.

Gittikçe daha fazla kanıt Trump'ın on yıllardır Rus sermayesiyle desteklendiğine işaret ediyor. Rus oligarklar Trump'ın kişisel iflastan kurtarmış olabilir. Hatta oligarklardan birinin Trump'ın kampanya noktalarına uğradığı ve Kremlin'le Trump arasında gidip gelerek iletişim sağladığı iddia ediliyor. Ve Trump'ın üst düzey takım üyelerinin bir çoğu, ilk kampanya müdürü Paul Manafort, yeni koltuğundan olan ulusal güvenlik danışmanı Michael Flynn, eski ExxonMobil CEO'su ve yeni Dışişleri Bakanı Rex Tillerson, hedge fon sermayedarı ve Ticaret Bakanı Wilbur Ross da dahil hepsinin Rusya'yla ya da Rus oligarklarla önemli iş anlaşmaları oldu.

Açgözlü işadami

İkinci Trump versiyonu ise açgözlü işadami. Bu Trump başkanlığı yeni bir kişisel servet kaynağına dönüştürmeye çalışıyor gibi gözüküyor. İnsanların büyük bir çoğunluğu için başkanlık zaten başlı başına bir ödüldür, bundan (en azından ofisteyken)

Hamleleri karşısındaki yargısal engeller, medya ile kavgalar bütçe açıklarından doğan gerginlikler ve Trump'ın Rusya'yla ilgili ortaya çıkan ilişkileri kazanı kaynatmaya devam edecek. Trump'ın kamu desteği de buhar olup uçabilir.

ekstra çıkar sağlamaya çalışmazlar. Ama Trump öyle değil. Önceki tüm kurallara rağmen Hükümet Etiği Ofisi'nin standartlarını ihlal ederek Trump iş imparatorluğuna devam ediyor. Aile üyeleri ise Trump ismini kullanarak dünya genelinde yatırımları paraya çevirmeye çalışıyor.

Üçüncü Trump ise popülist ve demagoji seven bir lider. Trump durmak bilmeden yalan söylüyor, basın yazdığı kaçınılmaz düzeltmeleri 'yalan haber' diye savuşturuyor. Modern Amerika tarihinde ilk defa bir başkan agresif bir şekilde basını korkutmaya çalışıyor. Geçtiğimiz haftalarda basın sekreterliği tarafından gerçekleşen bir basın toplantısına New York Times, CNN, Politico ve Los Angeles Times alınmadı.

Bazı yorumlara göre Trump'ın demagojisi yaklaşan bir medeniyetler savaşı gibi karanlık bir görüşe sahip şef stratejisti Stephen Bannon'un işi. Trump korkuyu olabildiğince yüksek bir seviyeye taşıyarak şiddetli bir 'önce Amerika' ulusalcılığı yaratmak istiyor. Herman Göring 2. Dünya Savaşı sonrasında Nuremberg'deki hücrelerinde bu yöntemi çok sakın bir şekilde açıklamıştı: "Bir halkı her zaman liderlerin emrine sokabilirsiniz. Çok kolaydır. Tek yapmanız gereken saldırı altında olduklarını söyleyin, pasif olanları milletlerini sevmemekle ve ülkeyi tehlikeye atmakla suçlayın. Bu her ülkede işe yarar."

Başka bir teori ise bu üç Trump'ın, Putin'in arkadaşı, servetini artırmaya çalışan iş adamı ve demagoji seven lider, hepsinin aslında tek bir Trump olduğu yönünde. İş adamı Trump yıllardır Ruslar tarafından destekleniyor ve oligarklar için para akıyordu. Baktığınızda piyango kazandılar diyebilirsiniz. Küçük bir bahis yatırımdır ama kesinlikle Trump'ın kazanacağı imkansız gibi görünen bir seçimin sonucu çok büyük bir piyango oldu. Bu yoruma göre Trump'ın medyaya, istihbarat ajanslarına ve özellikle de FBI'ya saldırıları Trump-Rusya anlaşmaları doğrultusunda bu kurumları gözden düşürmek.

Watergate skandalı örneği

Watergate skandalını hatırlayanlar bilirler, Richard Nixon'u sorumlu tutmak ne kadar zordu. Beyaz Saray'ın telefon kayıtlarını vermediği sürece Nixon kesinlikle yargılanmayacak ve görev süresini sonuna kadar tamamlayacaktı. Aynısı Flynn ile de oldu. Başbakan ve kamuoyuna Rus

elçisiyle görüşmeleri konusunda yalan söyledi. Ama aynen Nixon gibi yalanları bu sefer ABD istihbarat ajansları tarafından kayda alındığı için yakalandı.

Flynn'in yalanları ortaya çıktığında Trump'ın tepkisi her zamanki gibi yalanları değil ortaya çıkaranları suçlamak oldu. Washington'daki ve genel olarak politikadaki en büyük ders yalanın son değil ilk çare olması...

Eğer Kongre'nin yeterli sayıda dürüst üyesi varsa, çoğunluk cumhuriyetçilerin cumhuriyetçilere polislik yapmayacağını bilerek Trump'ın Rusya'yla bağlantılarını ortaya çıkarmak için bağımsız bir soruşturma talep eder. Cumhuriyetçi senatör Rand Paul bu konuda hayli açık konuştu ve cumhuriyetçilerin cumhuriyetçileri soruşturmasının mantıksız olduğunu söyledi. Trump belli ki FBI, istihbarat ajansları, mahkemeler ve medya üzerindeki baskıları artırmayı planlıyor.

Beyaz işçi sınıfını büyüledi

Demagoglar açgözlülük, ulusalcılık, milliyetçilik, ırkçılık ve korku politikalarıyla yakaladıkları kamu desteği sayesinde hayatta kalırlar. Destekçilerini vergi muafiyetleri ve gelir ödemeleri gibi yöntemlerle kısa vadeli nakite boğarlar, kamu borcunu yükseltirler ve gelecek nesillere fatura çıkartırlar. Trump şu ana kadar Amerika'nın varsıllarını çok pahalı vergi muafiyet vaatleriyle mutlu etti. Öte yandan yasadışı göçmenlerin sınır dışı edilmesi için çıkarttığı başkanlık emriyle ve Müslüman ülkelere girişleri yasaklamasıyla beyaz işçi sınıfını büyüledi.

Bunların hiçbiri Trump'ı çok popülerleştirmede. Onay oranları yeni bir ABD başkanının tarihte hiç görmediği kadar düşük yüzde 40 seviyelerde ve halkın yüzde 55 Trump'ı onaylamıyor. Hamleleri karşısındaki yargısal engeller, medya ile kavgalar, bütçe açıklarından doğan gerginlikler ve Trump'ın Rusya'yla ilgili ortaya çıkan ilişkileri kazanı kaynatmaya devam edecek, Trump'ın kamu desteği de buhar olup uçabilir.

Böyle bir durumda cumhuriyetçi liderler muhtemelen Trump'a sırtını dönecek. Ama kimse bir demagogun gücü elinde tutmak için korku ve şiddet, hatta savaşı, kullanma isteğini küçümsemesin. Ve eğer Putin gerçekten Trump'ın destekçisi ve ortağıysa Trump'ın günahları hayli güçlü olacak.